

Danuta KONDRACIUK
Urząd Gminy Gierałtówice

PROBLEMY WDRAŻANIA POLITYKI INNOWACYJNEJ W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM

Streszczenie. W artykule przedstawiono istotę, rodzaje i znaczenie polityki innowacyjnej w rozwoju gospodarczym. Określono pozycję Polski na tle UE w dziedzinie innowacji. Następnie na podstawie badań ankietowych zaprezentowano znaczenie, cele i potencjał innowacyjny województwa śląskiego oraz określono obszary wsparcia w polityce innowacyjnej woj. śląskiego.

Słowa kluczowe: innowacyjność, polityka innowacyjna, rozwój, województwo śląskie.

PROBLEMS WITH THE IMPLEMENTATION OF INNOVATIONS POLICY IN THE SILESIAN PROVINCE

Summary. The article depicts the essence, different kinds and significance of innovations policy in economic growth. It was stated how Poland comes out in comparison to the countries of the European Union in terms of innovation. Then, on the basis of survey research, significance, targets and innovative potential of the Silesian province were presented. Finally, support scopes for this province were defined in terms of innovations policy.

Key words: innovation, innovations policy, development, Silesian province.

1. Wprowadzenie

W obliczu wzrastającej światowej konkurencyjności gospodarek różnych krajów poszukuje się sposobów i narzędzi sprzyjających rywalizacji gospodarczej oraz samoregulującej się trwałej funkcji rynkowej o zwykłym charakterze w obszarze wyzwalania potencjału twórczego i innowacyjnego. Jednym ze sposobów generowania

potencjałów rozwojowych jest prowadzenie odpowiedniej polityki innowacyjnej, która odnosi się do drzemiących w społeczeństwie pokładów wiedzy i jego zdolności twórczych.

Polityka innowacyjna ma na celu zaangażowanie wszystkich sił i zasobów własnych, jak również obcych do uruchomienia w danym społeczeństwie na określonym terytorium procesów napędzających gospodarkę. Zaopatrzona jest w konkretne dogmaty, idee, kierunki i założenia rozwoju. Za pomocą dostępnych instrumentów i narzędzi, przy sprawczej roli aparatu władzy, pobudza gospodarkę do aktywności w celu tworzenia i implementowania nowych „jakości” we wszystkich dziedzinach życia. Założenia polityki innowacyjnej są formułowane w strategiach innowacji, jednak ze względu na upływ czasu i szybko postępujące zmiany w rozwoju gospodarczym założenia te powinny ulegać ciągłym weryfikacjom pod kątem ich przydatności po to, aby w krótkim czasie dopasować je do wyzwań danej gospodarki. Gospodarka bowiem cały czas ulega transformacji i przeobrażeniom gospodarczym, a to wymaga odmiennego spojrzenia na już zaoferowane na rynku motywatory i wyzwalacze innowacji. Weryfikacją w danym czasie aktualnie stosowanej polityki innowacyjnej są badania. To one wskazują na nisze, miejsca, gdzie występują braki i gdzie potrzebna jest interwencja władzy, bez której gospodarka sama szybko się nie upora.

W niniejszym artykule odniesiono się do badań przeprowadzonych w latach 2012-2013 na obszarze Górnośląskiego Związku Metropolitalnego „Silesia”. Ich celem było m.in. poznanie poglądów prezydentów 14 miast w dziedzinie prowadzonej polityki innowacyjnej w woj. śląskim, na obszarze Górnośląskiego Związku Metropolitalnego (GZM) „Silesia” oraz w poszczególnych miastach Metropolii „Silesia”¹, a także zidentyfikowanie powstałych nisz polityki innowacyjnej, które to stanowią znaczną przeszkodę, a nawet barierę w rozwoju innowacji i są dosłowną „kulą u nogi”. Wyniki z badań świetnie pokazały obszary pilnej i potrzebnej interwencji regionalnych władz w ramach polityki innowacyjnej. Równocześnie przedstawiły problemy miast Metropolii „Silesia” w dążeniu do **„bycia innowacyjnym”** w obliczu aktualnie prowadzonej w regionie polityki. W pierwszej części artykułu odniesiono się jednak do zagadnień polityki innowacyjnej, zwracając uwagę na jej złożoność, wielowątkowość i wielopłaszczyznowe oddziaływanie na różne segmenty gospodarki, trudności na poszczególnych etapach rozwoju innowacyjnego, a następnie odwołano się do obecnie prowadzonej polityki innowacyjnej w regionie².

¹ Oficjalnie nie obowiązuje nazwa Metropolia „Silesia”, ale Górnośląski Związek Metropolitalny „Silesia”. Niemniej na poczet tej pracy przyjęto, że Metropolia „Silesia” to obszar metropolitalny znajdujący się na Górnym Śląsku, w skład którego wchodzi 14 miast na prawach powiatu, które zawiązały w 2007 r. GZM „Silesia”.

² Badania przeprowadzono w 2012 r., kiedy obowiązywała Regionalna Strategia Innowacji na lata 2007-2013, jednak wyciągnięte wnioski nie straciły na aktualności, pytania dotyczyły okresu przeszłego, ale i przyszłego, do 2020 roku.

2. Znaczenie polityki innowacyjnej w rozwoju gospodarczym, jej istota, typy, rodzaje i narzędzia

Znaczenie polityki innowacyjnej w nowoczesnych gospodarkach jest coraz większe i wynika z „roli, jaką innowacje (technologiczne i organizacyjne) odgrywają we wzroście gospodarczym w stosunku do tradycyjnych czynników wzrostu gospodarczego, takich jak ziemia, kapitał i siła robocza oraz z tzw. zjawiska niedoskonałości funkcji samoregulacyjnej rynku, który sam z siebie, bez wsparcia rządów, nie jest w stanie zapewnić innowacyjności gospodarki na optymalnym – z punktu widzenia społecznego (konkurencyjność gospodarcza, rozwój regionalny, wzrost zatrudnienia) poziomie” [17]. Ułomność funkcji rynkowej w kształtowaniu stałego wzrostu gospodarczego oraz brak atrakcyjności rynku z powodu malejącej konkurencyjności dóbr rynkowych „wymusza ingerencję zewnętrzną” [7, s. 39] władz publicznych w stymulację rozwoju zwłaszcza innowacyjnego, uznawanego współcześnie jako budulec nowej jakości gospodarki. Jest to widoczne na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i coraz częściej lokalnym. Rolą polityki innowacyjnej jest stworzenie fundamentalnych rozwiązań do jej ideowego, instytucjonalnego i partnerskiego ukształtowania na danym obszarze oddziaływania.

Polityka innowacyjna jest definiowana jest jako „świadoma i celowa działalność organów władzy publicznej zmierzająca pośrednio lub bezpośrednio do wspierania innowacyjności, a przez to konkurencyjności gospodarki” [2, s. 120]. Zdaniem E. Okoń-Horodyńskiej [9, s. 13] politykę innowacyjną określa się „jako programy rządowe, narzędzia, instrumenty, mechanizmy i miary mające na celu oddziaływanie przez państwo pośrednio lub bezpośrednio na poziom innowacyjności poszczególnych podmiotów i sektorów, jak również na kształtowanie się innowacyjnej struktury gospodarczej”. Innymi słowy, polityka innowacyjna obejmuje zespół przedsięwzięć państwa (władz centralnych i samorządowych w regionie) służących powstawaniu innowacji oraz warunków sprzyjających implementowaniu innowacji do gospodarki. Na poziomach europejskim i krajowym tworzą się fundamentalne założenia i kierunki rozwoju polityki innowacyjnej oraz podejmuje się działania eliminacji ograniczeń i barier strukturalno-systemowych. Wyzwaniem współczesnej polityki innowacyjnej jest kształtowanie stałych mechanizmów kooperacji pomiędzy nauką a gospodarką oraz budowanie struktur i sieci współpracy na poziomach krajowym i międzynarodowym. Efektywność takich działań szybko przekłada na rezultaty wdrożeniowe. Jak napisał Pangsy S. Kania: „Miarą innowacyjności współczesnej gospodarki może być np. dynamika jej rozwoju” [10, s. 59]. Politykę innowacyjną cechuje tworzenie klimatu wspierającego biznes, kreowanie nowej wiedzy i innowacji oraz promowanie współpracy w obrębie narodowego systemu innowacji, a także współpracy pomiędzy systemami różnych krajów [13, s. 59]. Ma kluczowe znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego każdego kraju i regionu. W zależności od

modelu tworzenia i rozwoju innowacji wyróżniamy cztery podstawowe typy polityk innowacyjnych [15, s. 104-105]:

- pierwszej generacji - model linearny z kluczową rolą sektora badań i rozwoju;
- drugiej generacji - model budowy systemów innowacji i mechanizmów interakcji pomiędzy interesariuszami wspierania innowacyjności;
- trzeciej generacji - to model wielowymiarowości innowacji. Cechuje ją otwartość na współpracę, efekt synergii powstający w wyniku konfrontacji informacji i wspólnych inicjatyw. Innowacja dotyczy badań, edukacji, polityki regionalnej;
- czwartej generacji - jest w początkowym stadium kształtowania się. W polu zainteresowania znajdują się wiedza i współpraca sieciowa firm oraz wskaźniki diagnozujące te elementy obejmujące: wiedzę, współpracę i sieciowanie.

W literaturze przedmiotu można też odnaleźć inny podział polityk innowacyjnych, na tradycyjne oraz współczesne. Tradycyjna polityka innowacyjna obejmuje trzy główne rodzaje [14, s. 153-154]:

- *mission-oriented* – polityka ukierunkowana na wybrane dziedziny (USA, Francja, Wielka Brytania),
- *diffusion-oriented* – polityka ukierunkowana na dyfuzję innowacji (Niemcy, Szwajcaria, Szwecja),
- polityka mieszana – polityka łącząca priorytetowe dziedziny oraz dyfuzję innowacji (Japonia).

Państwo stosuje różne narzędzia polityki innowacyjnej, które można podzielić na następujące kategorie [1, s. 2]:

- popytowe - rządowe zakupy i kontrakty dotyczące nowych produktów, procesów i usług, prac badawczych,
- podażowe - obejmują pomoc techniczną i finansową: tworzenie naukowej i technicznej infrastruktury, systemu kształcenia, systemu kredytów i dotacji,
- kształtujące środowisko, w którym działają przedsiębiorstwa - regulacje podatkowe, patentowe, antymonopolowe, handlu zagranicznego, ochrony środowiska i prawa pracy,
- instytucjonalne, które dotyczą powoływania oraz wspierania instytucji transferu innowacji i technologii, parków technologicznych itd.

Od lat osiemdziesiątych XX w. większy udział w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego odgrywają regiony, a to pociągnęło za sobą decentralizację polityki innowacyjnej. Regiony stały się główną areną organizacji życia gospodarczego, odpowiadają wprost na wezwania rynku i zaspokajają jego potrzeby. „Endogeniczny punkt postrzegania roli i znaczenia polityki innowacyjnej” [8] przesunął się w stronę władz regionalnych i lokalnych a także w stronę obszarowo związanych z nim środowisk innowacyjnych. Ta reorientacja miała swoje źródło i uwarunkowania w regionalnych zasobach kapitału ludzkiego i instytucjonalnego, sieciowych strukturach powiązań regionalnych, specyfice gospodarki regionalnej, a także w kulturowych nośnikach organizacji gospodarowania i bliskości

przestrzennej. Polityka innowacyjna jest specyficzna dla danego regionu, gdyż w swej kulturowej odmienności od innych regionów sprzyja wytworzeniu charakterystycznych cech i narzędzi w rozwoju innowacji właściwych tylko dla tego regionu. Region zatem jest płaszczyzną typowej odrębności innowacyjnej, kreatorem jej wyjątkowości i jest najbardziej skuteczny w organizacji polityki innowacyjnej. Innowacyjna polityka w regionach jest więc alternatywą dla prowadzonej na szczeblu krajowym polityki innowacyjnej i jest coraz bardziej zauważalna w promocji danego obszaru, w którym to regiony kreują wizerunek przyjazny innowacyjnemu rozwojowi.

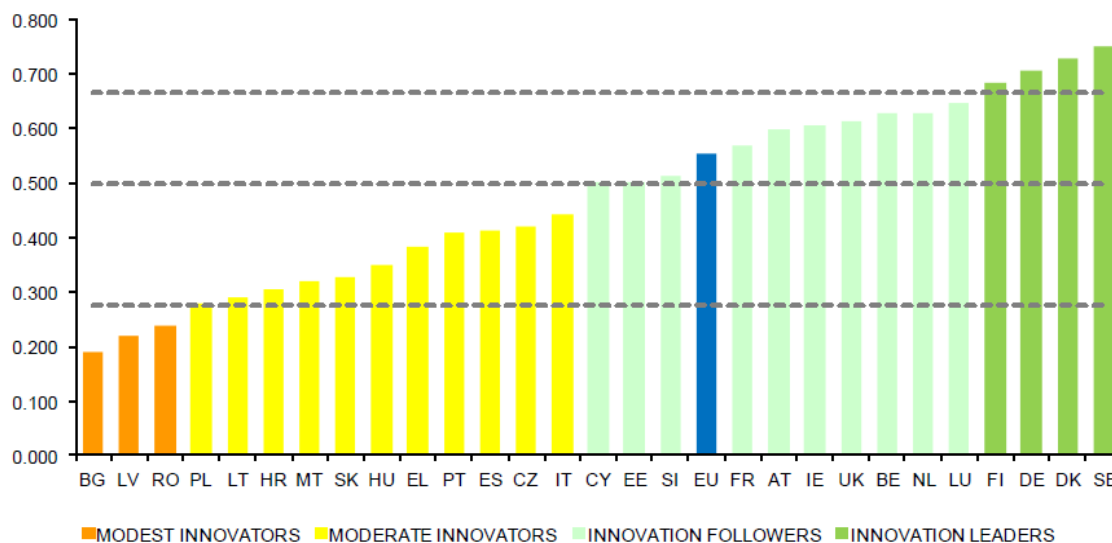
3. Pozycja Polski na tle innych krajów UE pod względem rozwoju innowacyjnego

Nastawienie na tworzenie kultury rozwoju innowacji wpływa z polityki Unii Europejskiej, która zobowiązuje całą wspólnotę państw unijnych do konkretnych działań w ramach narodowych programów reform przez wczepianie do polityk państw i regionów działań innowacyjnych, ale mimo wielu wysiłków UE nadal pozostaje w tyle za swoimi głównymi konkurentami: Stanami Zjednoczonymi, Koreą Południową i Japonią, a Polska jest w ogonie europejskich państw pod względem stosowania innowacyjnych rozwiązań w gospodarce. Od 2000 r. w krajach UE oraz innych krajach stowarzyszonych z Unią w ramach projektu European Innovation Scoreboard (EIS) [12, s. 3] przeprowadza się rankingi poziomu badań i innowacji. Raport z 2014 r. wskazuje, że Polska jest na 26. miejscu wśród 29 państw unijnych. Za Polską są jedynie Rumunia, Łotwa i Bułgaria (IV grupa). Liderami innowacji (I grupa) są Szwecja, Dania, Niemcy, Finlandia. Później są kraje tzw. doganiające liderów (II grupa - 11 państw). Polska przesunęła się z grupy państw najsłabszych pod względem innowacji na ostatnie miejsce do grupy państw umiarkowanych innowatorów (tj. do III grupy - 11 państw). Przy uwzględnieniu europejskich krajów spoza UE Szwajcaria po raz kolejny została liderem innowacji, wyprzedzając wszystkie państwa członkowskie Unii, a Islandia osiągnęła wynik powyżej średniej UE. W skali globalnej USA i Korea Południowa wyprzedzają UE o 17% i osiągają wyniki lepsze także od Japonii o 13%. Rys. 1 przedstawia klasyfikacje państw Unii na podstawie średniej wyników w obszarze innowacji. Tak mierny wynik Polski w kategorii oceny państw pod względem wprowadzanych innowacji jest wynikiem zaszłości ustrojowych i braku gospodarki rynkowej oraz całego dziedzictwa kulturowego, którego piętno w gospodarce jest odczuwane do dzisiaj. Polityka innowacyjna w Polsce wymaga zatem elokwentnych i ultymatywnych działań, jej założenia powinny być realizowane przez różnorodne struktury organizacyjne w państwie.

Analiza unijnego systemu innowacji opiera się na trzech kategoriach czynników i są to [12]:

- I. czynniki sprzyjające innowacyjności: zasoby ludzkie, otwarte, doskonałe i atrakcyjne systemy badań, finansowanie i wsparcie;
- II. czynniki uwzględniające działania przedsiębiorstw: inwestycje przedsiębiorstw, powiązania i przedsiębiorczość, aktywa intelektualne;
- III. czynniki obejmujące wyniki: skutki działań przedsiębiorstw, innowatorzy, skutki ekonomiczne.

Wykres 1: Wyniki państw członkowskich UE w dziedzinie innowacji

Rys. 1. Klasyfikacja państw Unii na podstawie średniej wyników w obszarze innowacji

Fig. 1. Classification of the Union based on the average innovation performance

Źródło: [12]

4. Polityka innowacyjna w woj. śląskim, Metropolii „Silesia” oraz w miastach Metropolii na podstawie badań przeprowadzonych w 2012 r.

W 2012 r. do prezydentów 14 miast, które w 2007 r. zawiązały Górnośląski Związek Metropolitalny „Silesia”, została skierowana ankieta, której celem było poznanie poglądów decydentów największych miast śląsko-dąbrowskiej metropolii w obszarze polityki innowacyjnej. W badaniu udział wzięło 9 przedstawicieli miast na 14, do których skierowano ankietę (w ramach GZM „Silesia”). Niektóre miasta odpowiedziały bezpośrednio przez osobę prezydenta, inne przez osobę zastępcy, sekretarza lub osobę odpowiedzialną za rozwój miasta. Wkład decydentów miast i głównych ich przedstawicieli w kształtowanie odpowiedniej polityki innowacyjnej jest duży, tym cenniejsze stały się ich opinie w poniższych badanych kwestiach polityki innowacyjnej i określenia jej kierunków rozwoju.

4.1. Badanie znaczenia polityki innowacyjnej w regionie i w Metropolii „Silesia”

Globalna gospodarka wymusza na firmach i regionach prowadzenie odpowiedniej polityki innowacyjnej. Rośnie jej znaczenie w rozwoju gospodarczym, o czym świadczą poniższe odpowiedzi przedstawicieli miast GZM „Silesia”, którzy domagają się od władz regionu odpowiedniego jej ukierunkowania.

Tabela 1

Znaczenie polityki innowacyjnej w woj. śląskim

Określenie działań	Tak %	Nie %
A) Czy w woj. śląskim potrzebna jest polityka innowacyjna?	100	-
B) Czy obecny kierunek polityki innowacyjnej w regionie stwarza dogodne warunki do rozwoju firm innowacyjnych, współpracy sfery nauki, instytucji wspierających i biznesu?	44,4	55,6
C) Czy Metropolia „Silesia” działająca w strukturze woj. śląskiego przyjęła proinnowacyjny kierunek rozwoju?	44,4	55,6
D) Czy potrzebne jest wprowadzenie dodatkowych instrumentów proinnowacyjnych w Metropolii w postaci: zachęt, bodźców, programów, wsparcia merytorycznego i finansowego, ulg podatkowych itd., aby gospodarka Metropolii „Silesia” była wystarczająco konkurencyjna w stosunku do całego woj. śląskiego i innych regionów w Polsce i w Europie?	88,9	11,1
E) Czy możliwe jest stworzenie odpowiednich instrumentów rozwoju innowacji w Metropolii „Silesia” w najbliższej perspektywie czasowej do 2020 roku?	100	-
F) Czy miasto, które Pan/i reprezentuje, prowadzi politykę innowacyjną i stwarza warunki do jego rozwoju?	88,9	11,1

Wnioski: Bezsprzecznie ze 100% wynikiem ankietowani stwierdzili, że w woj. śląskim potrzebna jest odpowiednia polityka innowacyjna, gdyż obecny kierunek polityki nie wszędzie daje pozytywne rezultaty - 55,6% ankietowanych jest niezadowolonych i uważa, że w regionie brak jest odpowiedniej liczby instrumentów pobudzających zawiązywanie się partnerstw pomiędzy sferą naukowo-badawczą a sferą biznesową. Metropolia „Silesia” działa w woj. śląskim, obejmując obszar największych miast województwa, a jej przedstawiciele uznali, że również w niej nie jest dostatecznie dobre ukierunkowanie na działania proinnowacyjne (55,6%). Miasta Metropolii powinny być oczkiem w głowie władz regionalnych, gdyż to one są lokomotywą rozwojową Śląska. Przeważająca większość przedstawicieli miast (88,9%) uznała, że Metropolia „Silesia” niezależnie od całego regionu woj. śląskiego potrzebuje dodatkowego wsparcia, zwłaszcza w postaci instrumentów finansowych, gdyż ma potencjał, aby być konkurencyjna w skali kraju, jak też Europy. Przedstawiciele miast Metropolii „Silesia” są jednomyślni (100%) i uważają, że w najbliższej perspektywie czasowej do 2020 r., czyli w niespełna kilku lat, istnieje możliwość stworzenia silnej bazy i zaplecza instrumentów innowacyjnych do prowadzenia odpowiedniej polityki innowacyjnej w Metropolii „Silesia”. Decydenci miast Metropolii uważają, że do tej pory to

miasta własnymi siłami podejmowali większość działań w ramach polityki innowacyjnej i choć były i są one niewystarczające, to stwarzały warunki do rozwoju innowacji. Aż 88,9% ankietowanych stwierdziło, że to miasta były motorami forsowania polityki innowacyjnej i doprowadzały do wzrostu innowacji w miarę swoich możliwości.

4.2. Cele polityki innowacyjnej w regionie, Metropolii „Silesia” i w miastach

Ankietowani mieli wskazać nadrzędne cele polityki innowacyjnej w regionie, Metropolii i w reprezentowanym przez siebie mieście. Według samorządowych decydentów istniejące w woj. śląskim w 2012 r. systemy innowacji i sieci współpracy były wystarczające. Nie dostrzegali większych zagrożeń w rozwoju innowacji, a do najważniejszych celów polityki innowacyjnej zaliczyli:

A) w regionie:

1. wytyczenie strategicznych kierunków rozwoju innowacji,
2. wsparcie infrastrukturalne i merytoryczne dla MŚP (laboratoria, doradztwo),
3. integrowanie i koordynowanie działań powstawania i transferu innowacji do gospodarki,
4. promocji regionu jako znaczącego centrum innowacji,
5. stworzenie funduszu wsparcia dla innowacji;

B) w Metropolii „Silesia”:

1. zdynamizowanie rozwoju,
2. wytyczenie strategicznych kierunków rozwoju innowacji,
3. ukierunkowaniu rozwoju innowacyjnego,
4. integrowanie i koordynowanie działań powstawania i transferu innowacji do gospodarki,
5. promocji Metropolii „Silesia” jako znaczącego centrum innowacji;

C) w miastach:

1. zdynamizowanie rozwoju,
2. przyspieszenie wzrostu gospodarczego,
3. wytyczenie strategicznych kierunków rozwoju innowacji,
4. wzmocnienie potencjału innowacyjnego,
5. promocja miasta jako znaczącego centrum innowacji.

W powyższym zestawieniu cele polityki innowacyjnej Metropolii „Silesia” zostały skonfrontowane z celami polityki w regionie i w miastach Metropolii „Silesia”, które w większości są zbieżne. Na poziomie regionu jednak dwa cele są szczególne i nie występują w takiej skali w Metropolii i w miastach. Są to: wsparcie infrastrukturalne i merytoryczne dla MŚP (laboratoria, doradztwo) oraz stworzenie funduszu wsparcia dla innowacji.

W prowadzonej polityce innowacyjnej Metropolia „Silesia” potrzebuje większego zdynamizowania rozwoju innowacji, a jest to możliwe przez wytyczeniu strategicznych

założeń i kierunków rozwoju innowacji, odpowiednie ukierunkowanie oraz doprowadzenie do należytej integracji wszystkich działań, by w ten sposób zapewnić transfer innowacji do gospodarki. Wszystkie te działania sumarycznie mogą stworzyć wizerunek przyjazny innowacjom, co z kolei może stanowić wartość dodaną w promocji Metropolii. Miasta natomiast najbardziej odczuwają słabość swojego potencjału innowacyjnego, dlatego też w tym obszarze oczekują wsparcia, gdyż wówczas będzie możliwy innowacyjny rozwój gospodarczy miast, zatem i one również widzą rozwiązanie w stworzeniu funduszu wsparcia na rozwój innowacji.

4.3. Badanie potencjału innowacyjnego w regionie, Metropolii „Silesia” i w miastach

Respondenci mieli wskazać, czy region śląski, Metropolia „Silesia” oraz miasta „Silesii” mają potencjał, możliwości, zasoby i infrastrukturę, aby w najbliższych latach być znaczącym obszarem innowacji w skali kraju i Europy.

Na podstawie wyników badań można stwierdzić, że region śląski, Metropolia „Silesia” i miasta Metropolii mają potencjał innowacyjny, aby w niedalekiej przyszłości stać się znaczącym ośrodkiem innowacji. Istotnym potencjałem w rozwoju innowacji jest potencjał ludzki i naukowy oraz infrastruktura techniczna wspomagająca działalność innowacyjną (1. miejsce). Na drugim miejscu uplasowały się systemy innowacji i sieci współpracy oraz tworzące je ośrodki B+R, parki technologiczne, klastry, inkubatory i centra nowych technologii. Również na tym samym miejscu uplasowała się infrastruktura informatyczna i komunikacyjna pozwalająca na sprawne przepływy informacji w dziedzinie innowacji. Zdaniem respondentów nie najlepiej funkcjonuje system powiązań pomiędzy nauką a przemysłem, co ma wpływ na słabo wykształcone zdolności innowacyjne zwłaszcza w Metropolii „Silesia”. Prezydenci miast i samorządowcy uznali, że drastycznie odczuwalny jest brak kapitału na wytwarzanie innowacji i stwierdzili, że najgorzej jest w miastach, gdyż dostępny dla nich kapitał finansowy na innowacje określili na poziomie zero (zero punktów), co oznacza całkowity jego brak. Również brak jest odpowiednich instrumentów i środków finansowych na regulacje ochrony własności innowacji oraz wypracowanie odpowiednich mechanizmów implementacji innowacji w życie.

Konkludując, można stwierdzić, że dobrze oceniono jedynie potencjał ludzki i infrastrukturę innowacyjną, co może świadczyć też, że na tle innych czynników stymulujących rozwój innowacji nie są to zasoby w pełni wykorzystywane. Istnieje zatem pilna potrzeba udrożnienia, dofinansowania niektórych obszarów lub segmentów w schemacie czynników wpływających na rozwój innowacji. Likwidując strefy niedoboru wsparcia innowacji w niektórych płaszczyznach, będzie można zrównoważyć rozwój innowacji i nadać mu stały wzrost zarówno w miastach Metropolii „Silesia”, jak i w regionie.

5. Podsumowanie wyników z badań i nakreślenie obszarów wsparcia w polityce innowacyjnej w woj. śląskim

Prezydenci miast i samorządowcy biorący udział w ankiecie poparli w 100%, konieczność prowadzenia odpowiedniej polityki innowacyjnej, przyznając jej rangę głównego narzędzia w stymulacji rozwoju innowacyjnego i gospodarczego w woj. śląskim, w Metropolii „Silesia” i w miastach Metropolii. Poszczególne miasta Metropolii jednak wyraziły swój pogląd, że dotychczas ciężar „bycia innowacyjnym” spoczywał głównie na ich barkach (88,9%). Dotkliwie odczuwały brak kapitału pieniężnego oraz odpowiednich warunków sprzyjających rozwojowi firm innowacyjnych. Negatywnie oceniały dotychczasową współpracę pomiędzy sferą naukową a gospodarką. Na tej linii, mimo istniejącego potencjału zarówno ludzkiego, jak i w mniejszym stopniu infrastrukturalnego, zabrakło wspólnej pracy na wytworzenie rezultatu, jakim jest wdrożenie innowacji. To na tym polu polityka innowacyjna władz regionu powinna się głównie skupić, aby móc w pełni wykorzystać obecne posiadane zasoby. Jej celem powinno być stworzenie całego pakietu instrumentarium form pomocowych:

I. po pierwsze: **ośrodka i systemu wymiany informacji** w zakresie:

- kierunków rozwoju nowych technologii i ich przydatności w przemyśle,
- specjalistycznej kadry naukowców wspomagających dany segment gospodarki,
- posiadanych regionalnych i pozaregionalnych zasobów innowacyjnych,
- instytucji chętnych sfinansować opracowanie i wdrożenie innowacji,
- dostępnych narzędzi prawnych, dotyczących wdrożenia innowacji i ochrony własności innowacyjnej,
- możliwych do pozyskania środków pieniężnych na preferencyjnych warunkach,
- listy wprowadzanych innowacji i osiągnięć w danej branży,
- podaży i popytu na określone rozwiązania innowacyjne itd.;

II. po drugie: rozwijać i promować sieci współpracy oraz **konsolidować regionalne środowiska innowacyjne**,

III. po trzecie: **edukować w celu wyrabiania postaw proinnowacyjnych**, począwszy od szkolnictwa podstawowego aż do końca aktywności zawodowej mieszkańców,

IV. po czwarte: stworzyć **Ośrodek Agentów Innowacji** wraz z siecią brokerów - tzw. **aniołów innowacji**, specjalizujących się w danej dziedzinie, branży, w obszarze technicznym i znających wszystkie procedury wdrożenia innowacji. „Anioły innowacji” zajmowałyby się całą stroną organizacyjną przygotowania i wdrożenia innowacji, zawiązywaniem sieci współpracy, kojarzeniem partnerów, pozyskiwaniem środków finansowych, procedurą prawną, własnością intelektualną itd., a innowatorzy (naukowcy + przedsiębiorcy) merytoryczną stroną opracowania i wdrożenia innowacji. W ten sposób czas będzie sprzyjał szybkim wdrożeniom, bo każdy będzie robił to, na czym się zna najlepiej.

Oprócz dużego zapotrzebowania na bodźce innowacyjne i instrumenty finansowe prezydenci położyli nacisk na wypracowanie lepszej organizacji pracy systemów innowacyjnych. Dotychczas przedsiębiorcy nie byli istotnymi podmiotami w utworzonych w regionie sieciach systemów innowacji. Ich uczestnictwo było marginalne. Taki trend nie sprzyja rozwojowi innowacji. Metropolia „Silesia” i region śląski posiadają niezbędne zaplecze instytucjonalne i kadrowe, mają też uśpiony potencjał przedsiębiorczy i zamrożone pomysły innowacyjne. Władze regionu w ramach prowadzonej przez siebie polityki innowacyjnej, powinny jak najszybciej powołać i wskrzesić do życia ten uśpiony potencjał, skonsolidować systemy innowacji w województwie, pomóc lokalnym strukturom administracyjnym w organizowaniu potencjału innowacyjnego, propagować współpracę międzysektorową, brać udział w finansowaniu znaczących dla regionu wdrożeń innowacyjnych. Priorytetem jest promowanie przedsiębiorczości innowacyjnej.

Uwzględniając te aspekty, można zniwelować słabości regionalnej polityki innowacyjnej. Wówczas jest duża szansa, aby do roku 2020 roku region śląski i funkcjonująca na jego terytorium Metropolia „Silesia” wybiły się znacząco w skali kraju na „głównego gracza” pod względem wynikowej polityki innowacyjnej, głównie we wdrażanych innowacjach.

6. Zakończenie

W dobie współczesnej polityka innowacyjna jest skomplikowanym procesem społeczno-gospodarczym, niezbędnym do stymulacji rozwoju gospodarczego na każdym poziomie organizacyjnym administracji publicznej. Jest szczególnie widoczna w Europie, „w warunkach wielopoziomowego modelu zarządzania Unią Europejską” [15, s. 165], ale także na poziomie państwa, jak i regionów. Ulega ciągłym zmianom, a jej gruntowna modyfikacja następuje wraz z cyklem opracowywania nowych strategicznych wyzwań rozwoju w ramach regionalnych strategii innowacji. Kształtowanie odpowiedniej polityki innowacyjnej przekłada się bezpośrednio na wzrost lub spadek wdrażanych innowacji. Z uwagi na fakt, iż osią rozwoju gospodarczego są regiony, to do nich należy kształtowanie jej ostatecznego oblicza. Jak trudno sprostać tym wyzwaniom, pokazały opinie prezydentów i przedstawicieli miast GZM „Silesia”, którzy wskazują na niedoskonałość, nisze i braki w oferowanej przez władze regionu polityce innowacyjnej. Badania pokazały także, jak bardzo potrzebna jest czujność władz regionu wobec nieustających przemian gospodarczych, co wiąże się z ciągłym dopasowywaniem kształtu polityki innowacyjnej do potrzeb gospodarki. Niezmiernie ważne okazały się także partnerskie współdziałania wszystkich interesariuszy rozwoju innowacyjnego. Na podstawie wyników z badań wysunięto postulaty modyfikacji polityki innowacyjnej w woj. śląskim, wskazując głównie na konieczność wprowadzenia nowego instrumentarium środków pomocowych, zwłaszcza stałego funduszu

na rozwój innowacji, rozwijania współpracy poszczególnych sektorów, również ponadregionalnej, i wprowadzenia stałej edukacji w kształtowaniu postaw innowacyjnych. Ponadto z badań można wyciągnąć istotną konkluzję, że na obszarze regionu potrzebna jest wielopoziomowa koordynacja działań wszystkich struktur i podmiotów zainteresowanych rozwojem innowacji, a służyć temu mógłby **ośrodek - centrum wymiany informacji i koordynacji przedsięwzięć innowacyjnych**. Niewątpliwie potrzebne są także konsolidacja rozproszonego potencjału innowacyjnego i umożliwienie dostępu do niego szerokiemu gremium zainteresowanych.

Bibliografia

1. Brzóska J., Pyka J.: „Regionalna Strategia Innowacji – szansa rozwoju przedsiębiorstw w regionie”, ref. Kraków 2011.
2. Ciok S.: Polityka rządu wobec wspierania działalności innowacyjnej i badawczo-rozwojowej 2009 r., [w:] Endo- i egzogeniczne determinanty obszarów wzrostu i stagnacji w województwie dolnośląskim w kontekście Dolnośląskiej Strategii Innowacji, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, Wrocław 2009, s. 120.
3. Dolnośląska Strategia Innowacji, Urząd Marszałkowski Woj. Dolnośląskiego. Endo- i egzogeniczne determinanty obszarów wzrostu i stagnacji w województwie dolnośląskim,
4. Innovation Union Scoreboard 2014, wykres na podstawie tablicy wyników badań i innowacji w Unii Europejskiej, s. 3.
5. Łobejko S. (red. nauk.): Strategiczne podejście do innowacyjności w regionie. Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2012, s. 104-105.
6. Ministerstwo Gospodarki. Polityka innowacyjna w Polsce do 2006 roku, jako jeden z czynników poprawy konkurencyjności gospodarki.
7. Nowakowska A.: Regionalny wymiar polityki innowacyjnej w kontekście strategii Europa 2020 – ranga, charakter, ewolucja. Acta Universitatis Lodzianensis folia oeconomica, 2010.
8. Nibbe Jay (red.): Raport, [w:] Next Generation Innovation Policy the Future of EU innovation policy to support market growth. Ernst & Young we współpracy z Centre for European Policy Studies (CEPS), Bruksela 2011.
9. Okoń-Horodyńska E.: Co z narodowym systemem innowacji w Polsce, [w:] Okoń-Horodyńska E., (red.), Rola polskiej nauki we wzroście innowacyjności gospodarki, Wydawnictwo Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Warszawa 2004.
10. Pangsy S. Kania: Polityka innowacyjna państwa a narodowa strategia konkurencyjnego rozwoju, Uniwersytet Gdański, 2007, s. 59.
11. Regionalna Strategia Innowacji na lata 2013-2020 woj. śląskiego, Katowice 2012.

12. Tablica wyników Unii badań i innowacji z 2014 r. Streszczenie. Wersja PL (strona internetowa).
13. Science, Technology and Industry Outlook, OECD, Paris 2000, p. 59.
14. Weresa M.A.: Wpływ handlu zagranicznego i inwestycji bezpośrednich na innowacyjność polskiej gospodarki, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2002, s. 153-154.
15. Zadura-Lichota P.: Świt innowacyjnego społeczeństwa, Trendy na najbliższe lata. PARP Warszawa 2013.
16. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2014-summary_pl.pdf,
17. www.mg.gov.pl na podst. „Polityka innowacyjna w Polsce do 2006 roku, jako jeden z czynników poprawy konkurencyjności gospodarki, Ministerstwo Gospodarki.
18. www.polityka.pi.gov.pl/polityka/chapter_95872.asp

Abstract

Conducting suitable innovation policy is a crucial factor in a process of constructive creation and implementation of innovations into economy. It stands for the main driving force of economic growth, therefore this policy should be constantly verified in terms of basic principles and offered tools for the market. One of the ways to specify market needs is to conduct researches. On the basis of those results, recommendations were formulated. If those guidelines come into force, it will definitely streamline innovation policy as well as contribute to the increase in the amount of innovations launched, thus enhancing the development and competitiveness of the economy. The first part of the article explores the essence of the innovation policy, thus putting stress on its' rank and significance. This is a perfect introduction into the crux of the matter and the scope of researches.